

Uttalande om redovisning av företagsägd kapitalförsäkring vars utfall skall betalas i pension

ALLMÄNT RÅD (BFNAR 2005:X)

1. Detta allmänna råd skall tillämpas av bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen (1999:1078) som har ett åtagande om pension med tydlig koppling till en kapitalförsäkring som företaget äger och som säkerställer att försäkringsgivaren alltid kommer att betala. Företag som tillämpar Redovisningsrådets rekommendation Redovisning för juridiska personer (RR 32) skall dock inte tillämpa detta uttalande.
2. Kapitalförsäkringen skall tas upp som en finansiell tillgång.
3. Pensionsåtagandet skall tas upp som avsättning. Företaget skall även göra avsättning för särskild löneskatt, om skyldigheten att deklarerera särskild löneskatt enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader uppstår först i samband med att pensionen betalas ut.
4. Kapitalförsäkringen skall tas upp till summan av de inbetalda premierna (anskaffningsvärdet) om inte något annat följer av punkt 7 eller 9.
5. Täcker kapitalförsäkringen såväl åtagandet att betala pension som skyldigheten att betala särskild löneskatt i samband med att pensionen betalas ut, skall summan av avsättningen för åtagandet och avsättningen för skyldigheten tas upp till samma värde som kapitalförsäkringen.

Täcker kapitalförsäkringen endast pensionsåtagandet, skall avsättningen för pensionen tas upp till samma värde som kapitalförsäkringen. Avsättningen för den eventuella framtida särskilda löneskatten skall då tas upp separat och beräknas utifrån gällande skattesats och det högsta av det totala försäkringskapitalet och det garanterade återköpsvärdet.

6. Överstiger det högsta av kapitalförsäkringens totala försäkringskapital och det garanterade återköpsvärdet de inbetalda premierna, skall den överskjutande delen tas upp som ansvarsförbindelse. Där skall det framgå att företaget har en motsvarande tillgång som uppgår till samma värde som åtagandet.

7. Företaget måste pröva om nedskrivning skall göras enligt 4 kap. 5 § årsredovisningslagen (1995:1554), om återköpsvärdet understiger anskaffningsvärdet på grund av värdenedgång. Redovisningsrådets rekommendation Nedskrivningar (RR 17) skall tillämpas om företaget tillämpar den i övrigt.
8. I de fall kapitalförsäkringen är pantsatt till förmån för den pensionsberättigade, skall den tas upp som ställd säkerhet.
9. En utbetalning av kapitalförsäkringen till företaget skall redovisas som en finansiell intäkt till dess det totala försäkringskapitalet är lika med kapitalförsäkringens bokförda värde. Därefter skall utbetalningarna till företaget minska kapitalförsäkringens bokförda värde.

En utbetald pension skall redovisas som personalkostnad till dess det totala försäkringskapitalet är lika med kapitalförsäkringens bokförda värde. Därefter skall utbetalda pensioner minska företagets avsättning.
10. Detta allmänna råd träder i kraft den 1 januari 2006. Det skall tillämpas för räkenskapsår som påbörjas efter den 31 december 2005 och får tillämpas för räkenskapsår som påbörjas tidigare.
11. Tillämpningen av detta allmänna råd kan innebära ett byte av redovisningsprincip. De principer som anges i Redovisningsrådets rekommendation Redovisning av byte av redovisningsprincip (RR 5) skall tillämpas i så fall.

MOTIVERING

Frågan

Under senare år har det blivit vanligt att ett löfte om direktpension säkerställs genom en företagsägd kapitalförsäkring. Konstruktionen är ofta att bolaget äger en kapitalförsäkring och att utfallet av försäkringen har lovats i pension till en anställd (ofta företagsledare). Det är olika om den särskilda löneskatt som skall betalas enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader är en tillkommande kostnad för företaget eller om den skall räknas av från pensionslöftet.

Detta uttalande behandlar hur företaget skall redovisa den företagsägda kapitalförsäkringen, pensionsåtagandet och den tillkommande löneskatten. Uttalandet förutsätter att det finns en tydlig koppling mellan tillgången och skulden. Det innebär att vad företaget åtagit sig att betala i pension är lika med vad företaget får ut från kapitalförsäkringen, ibland med avdrag för särskild löneskatt.

Gällande rätt

Årsredovisningslagen

I årsredovisningslagen (1995:1554;ÅRL) finns det inte någon särskild regel för hur pensionsåtaganden eller företagsägda kapitalförsäkringar skall redovisas. Om pensionsåtaganden finns det i förarbetena uttalat att ett pensionsåtagande som inte har täckning i en pensionsstiftelses förmögenhet eller i en tecknad pensionsförsäkring bör redovisas som avsättning och inte som ansvarsförbindelse (prop. 1995/96:10 del 2 sid. 88).

En sammanfattning av ÅRL och dess förarbeten kan sägas vara att ett pensionsåtagande kan redovisas som ansvarsförbindelse men att det är mer korrekt att redovisa åtagandet som en skuld (eller avsättning).

Tryggandelagen

I lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen) finns bestämmelser om vad en arbetsgivare har rätt att ta upp som skuld i balansräkningen under rubriken Avsatt till pensioner. Är arbetsgivaren ett bolag som måste följa någon av årsredovisningslagarna, skall motsvarande belopp i stället redovisas under rubriken Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (tryggandelagen 8 a §).

Ibland kan den typ av åtagande som berörs i detta uttalande redovisas enligt tryggandelagens regler, ibland inte. Hur stor del som kan redovisas enligt tryggandelagen beror på företagets associationsform och på om åtagandet gäller en person med bestämmande inflytande eller inte.

Lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader

Enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader skall arbetsgivaren betala särskild löneskatt på det underlag som anges i 2 §. I underlaget ingår bl.a. utbetalda pensioner som inte utgår enligt lag eller på grund av tjänstepensionsförsäkring. I underlaget ingår även ökning av avsättningen under rubriken Avsatt till pensioner enligt tryggandelagen eller i en sådan delpost som avses i 8 a § i samma lag. Som avdragspost ingår motsvarande minskning.

I rättsfallen RÅ 2004 ref. 133 och RÅ 2004 not. 136 har Regeringsrätten fastställt att ett företag som redovisar ett pensionsåtagande i enlighet med tryggandelagen påförs särskild löneskatt direkt. Ett företag som har en möjlighet att redovisa enligt tryggandelagen kan dock avstå från att göra det och ändå följa god redovisningssed. Eftersom tryggandelagen ger företagen en möjlighet att redovisa i enlighet med den,

kan de i praktiken välja vid vilken tidpunkt de vill betala särskild löneskatt för ett åtagande om direktpension.

Bedömning

Tillämpningsområde (punkt 1)

Vissa företag som omfattas av detta allmänna råd är handelsbolag med fysiska personer som delägare eller enskilda näringsidkare. För dessa företag gäller att en näringsidkare inte kan vara anställd i den egna näringsverksamheten (se BFN R 11). Pensionskostnader för dessa fysiska personer är enligt gällande rätt att se som privata utgifter. Företagen kan däremot ha anställda som fått pensionslöften som skall bokföras enligt detta allmänna råd.

Vad menas med en tydlig koppling? (punkt 1)

Med en tydlig koppling mellan pensionsåtagandet och en kapitalförsäkring ägd av företaget menas normalt att utfallet av kapitalförsäkringen i sin helhet skall tillfalla den pensionsberättigade, alternativt efter avräkning av bolagets skyldighet att betala särskild löneskatt.

Tillförsäkran om utbetalning från försäkringsgivaren (punkt 1)

Detta uttalande berör endast kapitalförsäkringar där det är tydligt att bolaget inte riskerar att förlora hela kapitalet om något oförutsett inträffar. Kapitalförsäkringen måste vara förenad med ett återbetalningsskydd som garanterar att det inte kan uppstå situationer där hela kapitalet tillfaller försäkringsbolaget. I annat fall kan inte redovisningen baseras på detta uttalande.

Är uttalandet tillämpligt på såväl traditionell försäkring som fondförsäkring? (punkt 1)

Det finns traditionella försäkringar och så kallade fondförsäkringar. Har företaget tecknat en traditionell försäkring har företaget normalt rätt till en garanterad ränta. Utöver den kan företaget få en högre avkastning beroende på hur försäkringsgivarens tillgångar har förvaltats fram till dess försäkringen betalas ut. Har företaget en fondförsäkring bestämmer det självt över hur pengarna skall placeras. Då finns det normalt ingen garanterad ränta, utan utfallet är helt och hållet beroende av den eller de placeringar som görs. Det kan då innebära att företaget till och med får lägre återbetalning än vad som sammanlagt har investerats i försäkringen. Att en fondförsäkring kan sjunka i värde på grund av mindre bra placeringar är inte samma sak som att den inte betalas ut.

Det finns vissa likheter mellan en traditionell försäkring och ett räntebärande värdepapper. Har ett företag ett räntebärande värdepapper redovisas normalt den

årliga räntan som en intäkt oavsett om den är utbetald eller inte. Så redovisas även till exempel nollkupongsobligationer. I detta uttalande förordas inte en sådan redovisning. BFN har bedömt det som lämpligt att ha samma redovisningsregler oavsett om försäkringen är en traditionell försäkring eller en så kallad fondförsäkring.

Detta uttalande är därför tillämpligt om pensionsåtagandet är säkrat via en kapitalförsäkring oavsett om det är en traditionell försäkring eller en så kallad fondförsäkring.

Redovisning av kapitalförsäkringen (punkt 2)

Att kapitalförsäkringen skall redovisas som en finansiell tillgång följer av att det finns en garanti för att försäkringsgivaren alltid kommer att betala ut pengar. Kapitalförsäkringen skall i normalfallet tas upp som en finansiell anläggningstillgång. Den bör redovisas under rubriken Andra långfristiga värdepappersinnehav. Är posten företags enda långfristiga värdepappersinnehav, bör den rubriceras Kapitalförsäkring.

Kapitalförsäkringen och pensionsåtagandet får inte kvittas. Se vidare nedan.

Redovisning av pensionsavsättningen och framtida särskild löneskatt (punkt 3)

I förarbetena till ÅRL finns det en öppning för att redovisa ett pensionsåtagande som ansvarsförbindelse (prop. 1995/96:10 del 2 sid. 88). I samma stycke konstateras dock att det bör redovisas som avsättning. BFNs uppfattning är att ett pensionsåtagande skall redovisas som en avsättning.

Rätt att kvitta kapitalförsäkring mot pensionsåtagande? (punkt 3)

Ett företag har i princip genomfört två olika affärshändelser med två olika parter när det har lämnat ett åtagande om pension till en anställd, där pensionen är beroende av utfallet från en kapitalförsäkring, och sedan tecknat en företagsägd kapitalförsäkring. Dessa affärshändelser ger upphov till en skuld (åtagandet att betala pension) och en tillgång (den företagsägda kapitalförsäkringen). Tillgången och skulden är så nära sammankopplade att redovisningen av posterna bör påverka varandra.

Huvudregeln enligt ÅRL är att alla tillgångar och skulder skall tas upp i balansräkningen. Enligt 2 kap. 4 § första stycket 6 får en tillgång och en skuld inte kvittas. Av andra stycket framgår att det går att göra avsteg från första stycket om det finns särskilda skäl och det är förenligt med kraven på överskådlighet, god redovisningssed och rättvisande bild. Tillgången och skulden är i detta fall så nära kopplade att en rätt att kvitta kan diskuteras.

I praktiken inträffar det att pensionsåtaganden som säkras via kapitalförsäkringar aldrig leder till en faktisk utbetalning av pension. Detta kan till exempel bero på att förpliktelsen tas tillbaka i samband med en överlåtelse av bolaget eller att den tas tillbaka då det finns skattemässigt billigare lösningar att ta ut pengarna från företaget etc. Då sambandet mellan åtagandet och kapitalförsäkringen på detta sätt kan brytas, är det inte lämpligt att tillåta kvittning. För en läsare av årsredovisningen skulle det minska möjligheterna att bedöma företagets framtida utveckling och risker.

På grund av att kopplingen mellan tillgången och skulden kan upphöra bör inte särskilda skäl kunna anföras för att få kvitta tillgången och skulden. Såväl tillgången som avsättningen skall därför tas upp i företagets balansräkning.

Redovisning som en avsättning (punkt 3)

Såväl pensionsåtagandet som skyldigheten att betala löneskatt vid kommande pensionsbetalningar skall tas upp som avsättningar. I princip är det två olika avsättningar som skall göras, en för åtagandet att betala pension och en för skyldigheten att betala framtida löneskatt. Nämndens bedömning är att dessa poster kan slås samman och redovisas under en rubrik. BFN förordar därför att den sammanslagna posten redovisas som delpost under rubriken Avsättningar rubricerad Avsättning för pensioner och särskild löneskatt kopplade till kapitalförsäkring. Avsättningen skall löpande räknas om till den del som avser förändring av skyldigheten att i framtiden betala löneskatt.

Skyldighet att redovisa särskild löneskatt (punkt 3)

Om den särskilda löneskatten skall betalas redan vid redovisningen av pensionsavsättningen eller först vid utbetalningen av pensionen styrs av hur företaget har valt att redovisa pensionsåtagandet. Regler för detta finns bland annat i tryggandelagen. För närvarande gäller att om åtagandet redovisas i enlighet med tryggandelagens bestämmelser tas löneskatten ut på en gång. Tryggandelagen ger dock företagen en rätt, men inte en skyldighet, att redovisa åtagandet under rubriken Avsatt till pensioner eller som delpost under rubriken Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser.

Hur stor del företaget har rätt att ta upp i enlighet med tryggandelagen beror på företagets associationsform och på om åtagandet är till en person med bestämmande inflytande eller ej. BFN ser ett värde i att alla åtaganden redovisas på samma sätt. Nämnden förordar därför att åtagandet redovisas som delpost under rubriken Avsättningar och att denna delpost får rubriken Avsättning för pensioner (och särskild löneskatt) kopplade till kapitalförsäkring. Den förordade redovisningen torde inte leda till att löneskatt tas ut innan pensionen faktiskt betalas ut.

Om åtagandet redovisas i enlighet med tryggandelagens regler skall löneskatten betalas med en gång. I så fall skall företaget inte göra någon avsättning för framtida

löneskatt, utan förändringen av pensionsåtagandet ingår som en post i beräkningen av årets skuld för särskild löneskatt.

Summan av de inbetalda premierna (punkt 4)

En premieinbetalning för en kapitalförsäkring avser oftast av olika delar. En stor del av inbetalningen är, i de konstruktioner som detta uttalande berör, normalt en sparpremie. Teoretiskt är det bara sparpremien som skall tas upp som tillgång. Normalt utgör dock de andra delarna av premien bara en mindre del av den totala premien. Då detta är en vanlig lösning i mindre bolag, bör av förenklingskäl hela premien kunna redovisas som tillgång.

Värdering av åtagandet att betala pension och skyldigheten att betala särskild löneskatt i samband med framtida pensionsutbetalningar (punkt 5)

I en del fall uppgår pensionsåtagandet till samma belopp som försäkringen kommer att ge i återbetalning. I dessa fall får företaget i samband med utbetalningen av pensionen ytterligare en utgift i form av särskild löneskatt på pensionskostnader. Det innebär att återbetalningen från försäkringsbolaget inte täcker företagets totala utgifter. I andra fall är pensionsåtagandet formulerat så att utfallet för företaget skall vara neutralt. Det innebär att pensionsutbetalningen tillsammans med utgiften för särskild löneskatt på pensionskostnader uppgår till samma värde som företaget får i återbetalning på försäkringen.

Redovisning då kapitalförsäkringen täcker såväl pensionsåtagandet som skyldigheten att betala löneskatt i samband med framtida pensionsutbetalningar (punkt 5)

Täcker utbetalningar från kapitalförsäkringen såväl åtagandet att betala pension som skyldigheten att betala löneskatt i samband med framtida pensionsutbetalningar, kan den totala avsättningen beräknas till kapitalförsäkringens bokförda värde. I dessa fall uppstår inga större frågor om redovisningen. Tillgången och avsättningen skall då alltid ha samma värde. Den särskilda löneskatten ingår i det åtagande som redovisas som avsättning och ansvarsförbindelse (se vidare kommentarerna till punkt 6).

Redovisning då kapitalförsäkringen endast täcker pensionsåtagandet (punkt 5)

Då åtagandet att betala pension är baserat på hela utfallet av kapitalförsäkringen, skall pensionsåtagandet redovisas till samma värde som kapitalförsäkringen. Beroende på hur åtagandet rubriceras skall företaget betala särskild löneskatt antingen direkt vid avsättningen samt därefter löpande då avsättningen förändras eller först då pensionen betalas ut från företaget.

Om åtagandet redovisas på ett sådant sätt att företaget skall betala särskild löneskatt först vid utbetalning av pensionen, skall företaget beräkna och göra avsättning för

den framtida skyldigheten att betala särskild löneskatt. Storleken på denna avsättning skall prövas löpande även om värdeförändringen på själva pensionsåtagandet inte har redovisats i balansräkningen (se punkt 6). Löneskatten är inte som pensionsåtagandet knuten till själva kapitalförsäkringen. Löneskatten är knuten till det verkliga värdet av pensionsåtagandet. Detta innebär att å ena sidan tillgången och å andra sidan den totala avsättningen för pension och framtida löneskatt normalt inte kommer att uppgå till samma värde.

Om åtagandet redovisats på ett sådant sätt att den särskilda löneskatten skall betalas direkt, skall denna beräknas och redovisas tillsammans med den eventuella övriga särskilda löneskatten.

Vad är totalt försäkringskapital och garanterat återköpsvärde? (Punkt 5)

På en kapitalförsäkring finns det alltid ett totalt försäkringskapital och ett garanterat återköpsvärde, som företaget kan få uppgift om från försäkringsgivaren. Det verkliga pensionsåtagande som företaget har uppgår i princip till det högsta av det totala försäkringskapitalet och det garanterade återköpsvärdet.

På traditionella försäkringar finns det normalt ett garanterat återköpsvärde, som i princip motsvarar insatt kapital plus garanterad ränta minskat med avgifter. Värdet garanteras av försäkringsgivaren och kan i princip räknas ut dag för dag redan vid tecknandet av försäkringen. Dessutom finns det ett totalt försäkringskapital som kan sägas motsvara det värde försäkringen verkligen skulle återköpas för om det är högre än det garanterade återköpsvärdet. Det totala försäkringskapitalet innehåller den avkastning som allokerats försäkringen.

För fondförsäkringar finns det normalt ett löpande värde som återger summan av investeringen och avkastningen på försäkringen. Detta värde är normalt det värde som försäkringen skulle återköpas för. Det är dessutom att se som försäkringens totala försäkringskapital. På fondförsäkringar finns normalt inget garanterat återköpsvärde.

Ingen nuvärdeberäkning av avsättningen för framtida löneskatt (punkt 5)

Avsättningen för löneskatt baseras på kapitalförsäkringens aktuella totala försäkringskapital. Då detta värde är ett nuvärdesberäknat belopp, skall reserveringen för den särskilda löneskatten inte nuvärdeberäknas. Reserveringen skall uppgå till aktuell skattesats multiplicerad med underlaget.

Hur skall en värdeökning på kapitalförsäkringen och pensionsåtagandet redovisas? (punkt 6)

Vad är problemet?(punkt 6)

I ÅRL finns det dels allmänna principer, dels särskilda värderingsregler som så gott som uteslutande avser tillgångar. Reglerna för tillgångar bygger på anskaffningsvärdemetoden. Uppskrivningar är tillåtna endast under vissa förutsättningar. Som regel skall därför kapitalförsäkringar inte skrivas upp, utan de redovisas även efter anskaffningstidpunkten till anskaffningsvärdet.

Om avsättning för pensioner finns det inga särskilda regler i ÅRL. I de fall uttalandet berör bygger pensionsåtagandet på det framtida värdet av en kapitalförsäkring. På en kapitalförsäkring finns det alltid ett totalt försäkringskapital (se förklaring under punkt 5) som återspeglar dagsvärdet av försäkringen och därmed pensionsåtagandet. Företagets åtagande kan därmed teoretiskt uppgå till ett högre belopp än vad som redovisas i balansräkningen. Med hänvisning till ÅRLs grundläggande redovisningsprinciper (närmast försiktighetsprincipen) skulle man kunna påstå att detta högre belopp skall tas upp i balansräkningen.

Skall balans- och resultaträkningarna justeras vid värdeuppgång?(punkt 6)

Nämndens bedömning är att det inte skulle ge en rättvisande bild att ta upp åtagandet till verkligt värde medan tillgången ligger kvar till anskaffningsvärde. Tillgången ligger värderad till anskaffningsvärde, och då åtagandet är så nära kopplat till tillgången skall även åtagandet värderas till anskaffningsvärde.

Detta innebär att inga löpande förändringar skall bokföras. Försäkringens värdeökning minskas normalt med en löpande kostnad för att försäkringsbolaget förvaltar försäkringen. Detta är i princip kostnader för företaget. I normalfallet betalar företaget inte ut något, utan försäkringsbolaget drar avgifterna från värdet på kapitalförsäkringen. Eftersom värdeökningen inte är redovisad skall inte heller avgifterna redovisas. De kommer istället att påverka det värde som skall tas upp som ansvarsförbindelse enligt nedan.

Ansvarsförbindelse med motsvarande tillgång (punkt 6)

Det belopp som kommer att betalas ut i pension beror på det framtida värdet av kapitalförsäkringen. Omräknat vid varje bokslutstillfälle kan företaget därför ha ett större åtagande än vad som redovisas i balansräkningen. För att ge en komplett bild skall företaget redovisa mellanskillnaden mellan åtagandets anskaffningsvärde och kapitalförsäkringens totala försäkringskapital, alternativt det garanterade återköpsvärdet om det är högre, som ansvarsförbindelse. För att bilden skall vara rättvisande måste företaget också ange att det har en motsvarande tillgång som

uppgår till samma värde som åtagandet. Posten kan därför t.ex. rubriceras: ”Pensionsåtagande som inte tagits upp i balansräkningen och som täcks av värdet av en företagsägd kapitalförsäkring”.

Nedskrivning av tillgången (punkt 7)

En kapitalförsäkring är i normalfallet en anläggningstillgång. Detta innebär att värdet måste prövas i enlighet med 4 kap. 5 § ÅRL. I de fall företaget har en fondförsäkring och värdenedgången bedöms vara bestående skall tillgången normalt skrivas ned. I motsvarande mån måste pensionsåtagandet i balansräkningen justeras.

Företag som tillämpar Redovisningsrådets rekommendation Nedskrivningar (RR 17) skall tillämpa den även i detta fall. Det innebär normalt att en fondförsäkring måste skrivas ned även om värdenedgången i den inte bedöms vara bestående.

I de fall företaget har en traditionell kapitalförsäkring har företaget en garanterad lägsta avkastning på den om den behålls till förfall. En traditionell kapitalförsäkring skall därför i princip aldrig skrivas ned.

Redovisning vid utbetalning av pension (punkt 9)

När pensionen skall betalas ut får företaget en utbetalning från försäkringsbolaget. Till den del utbetalningen inte leder till att det kvarvarande totala försäkringskapitalet blir lägre än det bokförda värdet skall den bokföras i resultaträkningen som en finansiell intäkt. I resultaträkningen kommer dessutom som kostnad att redovisas utbetald pension till den del utbetalningen inte leder till att det redovisade värdet på avsättningen för pension skall ändras. Värdet på ansvarsförbindelsen skall justeras ned i motsvarande mån så att det uppgår till det belopp med vilket det totala försäkringskapitalet överstiger vad som redovisas som avsättning för pension.

Till den del utbetalningen leder till att det kvarvarande totala försäkringskapitalet blir lägre än det bokförda värdet, skall kapitalförsäkringen minskas till sitt återköpsvärde. Avsättningen för pensionsåtagandet skall då minskas i motsvarande mån. De två posterna påverkar sammantaget inte det redovisade resultatet. Ansvarsförbindelsen skall i detta läge inte längre finnas kvar.

Hantering i praktiken (punkt 9)

En praktisk lösning är troligen att initialt redovisa all utbetalning från försäkringen till företaget som en finansiell intäkt. Alla utbetalningar från företaget till den pensionsberättigade redovisas då också initialt som personalkostnad. Vid bokslutet kontrolleras sedan om det totala försäkringskapitalet på kapitalförsäkringen är lägre än det bokförda värdet. Om så är fallet (och det kan antas bero på utbetalningarna från försäkringen) ändras det bokförda värdet till det totala försäkringskapitalet. Som motpost till detta tas en del av den finansiella intäkten bort. Därefter ändras

avsättningen för pensionsåtagandet så att det får samma värde som kapitalförsäkringen. Som motpost till den justeringen krediteras personalkostnaderna.

Det finns lösningar där företaget endast anvisar vilken person försäkringsbolaget skall betala till. Inga pengar kommer då att passera företags konton. Detta skall inte ge någon annan nettoeffekt på redovisningen än den ovan.

Till uttalandet finns ett exempel bifogat, exempel 1. Exemplet skall illustrera ovanstående, inte ändra innebörden.

Tillämpning vid ikraftträdande (punkt 11)

Då detta allmänna råd träder i kraft kan det innebära att företaget behöver ändra en redovisningsprincip. För att redovisningen skall bli enhetlig skall företaget då använda reglerna i Redovisningsrådets rekommendation Redovisning av byte av redovisningsprincip (RR 5). Det innebär att effekten av bytet skall redovisas som ingående korrigeringspost i Eget kapital. Jämförelseårets siffror skall räknas om.

Till uttalandet finns ett exempel bifogat, exempel 2. Exemplet skall illustrera ovanstående, inte ändra innebörden.

Detta uttalande har beslutats den xxx av BFN i plenum.

Hans Edenhammar
ordförande

Gunvor Pautsch
kanslichef

Exempel 1

<i>Förutsättningar</i>	Exemplet utgår från en antagen procentsats för särskild löneskatt om 24 %. Exemplet redogör inte för redovisning av uppskjuten skatt. Företaget i exemplet tillämpar inte Redovisningsrådets rekommendation om Nedskrivningar, RR17. 1: Ett företag tecknar den 30 december år 1 en kapitalförsäkring med återbetalningsskydd för 1 000 000 kr. Kapitalförsäkringen är pantsatt till förmån för den pensionsberättigade. Hela utfallet från försäkringen skall utgå i pension, dvs. löneskatt tillkommer som en utgift för bolaget. Det garanterade återköpsvärdet (= det totala försäkringskapitalet) per 31 december är 970 000 kr. 2: Under åren 2 - 20 stiger försäkringen i värde. Per den sista december år 20 rapporterar försäkringsbolaget ett garanterat återköpsvärde om 1 500 000. 3: Under år 21 betalas 300 000 kr ut i pension. Det garanterade återköpsvärdet uppgår till 1 220 000 kr vid årets slut. 4: Under år 22 betalas ytterligare 300 000 kr ut i pension. Det garanterade återköpsvärdet vid årets slut är 930 000 kr.
<i>Tänk så här (år 1)</i>	Köpet av kapitalförsäkringen bokförs i debet med 1 000 000 kr på ett konto i balansräkningen under finansiella tillgångar. Eftersom detta är det enda långfristiga värdepappersinnehavet benämns den Kapitalförsäkring. Det använda likvidkontot krediteras (ej illustrerat nedan). Samtidigt bokförs pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen med 1 000 000 kr och kostnadsförs i resultaträkningen som en personalkostnad. I nästa steg beräknas den särskilda löneskatten. Den uppgår i detta fall till 240 000 kr ($1\,000\,000 \cdot 24\%$). Den skall redovisas som en avsättning och kostnaden skall redovisas som en personalkostnad, lämpligen på ett konto för beräknad framtida löneskatt. Vid bokslutsarbetet konstateras att återköpsvärdet är lägre än anskaffningsvärdet. Ingen nedskrivning sker av kapitalförsäkringen då värdenedgången inte bedöms vara bestående. Företaget har i detta fall heller ingen ansvarsförbindelse att ta upp eftersom hela åtagandet redovisas i balansräkningen.

<i>Tänk så här år 1 (forts)</i>	I och med att kapitalförsäkringen är pantsatt till förmån för den pensionsberättigade så skall den tas upp som en ställd säkerhet under poster inom linjen. Den skall tas upp till det värde den har i balansräkningen (= 1 000 000 kr) och med samma rubricering.
<i>Redovisa så här i bokslutet år 1</i>	I resultaträkningen: Pensionskostnad -1 000 000 kr Ber. framtida löneskatt <u>-240 000 kr</u> Personalkostnad år 1 -1 240 000 kr I balansräkningen: Finansiella anläggningstillgångar Kapitalförsäkring 1 000 000 kr Avsättningar Avsättning för pensioner kopplade till kapitalförsäkringar 1 000 000 kr Avsättning för framtida särskild löneskatt 240 000 kr Ställda säkerheter För eget pensionsåtagande Kapitalförsäkring 1 000 000 kr
<i>Tänk så här år 2-20</i>	Vid bokslutet år 2 – 20 skall inga bokningar ske på kapitalförsäkringen eller pensionsåtagandet i balans- och resultaträkningen eftersom det inte finns anledning att pröva nedskrivningsbehov då värdet på försäkringen har gått upp och det heller inte har betalats ut några pengar. Varje år kommer kapitalförsäkringen att redovisas till anskaffningsvärde och pensionsåtagandet till samma belopp. Däremot ökas varje år avsättningen för den särskilda löneskatten, då den baseras på åtagandets verkliga värde. Ökningen redovisas varje år i resultaträkningen och ökar avsättningen i balansräkningen. I bokslutet år 20 beräknas den till 360 000 kronor (1 500 000 * 24 %). Ökningen av den beräknade framtida löneskatteskulden år 20 antas uppgå till 5 000 kronor.

<i>Tänk så här år 2-20 (forts)</i>	Som ställd säkerhet redovisas varje år kapitalförsäkringens bokförda belopp (samma rubricering som i balansräkningen). Som ansvarsförbindelse redovisar företaget sitt överskjutande åtagande, dvs. skillnaden mellan pensionsåtagandets verkliga värde (återköpsvärdet på kapitalförsäkringen) och dess bokförda värde. Ansvarsförbindelsens värde förändras normalt varje år.
<i>Redovisa så här i bokslutet år 20</i>	I resultaträkningen: Ber. framtida löneskatt <u>-5 000 kr</u> Personalkostnad år 20 -5 000 kr I balansräkningen: Finansiella anläggningstillgångar Kapitalförsäkring 1 000 000 kr Avsättningar Avsättning för pensioner kopplade till kapital- 1 000 000 kr försäkringar Avsättning för framtida särskild löneskatt 360 000 kr Ställda säkerheter För eget pensionsåtagande Kapitalförsäkring 1 000 000 kr Ansvarsförbindelser Pensionsåtagande som inte tagits upp i balans- räkningen och som 500 000 kr täcks av värdet av en företagsägd kapital- försäkring
<i>Tänk så här år 21</i>	Pension betalas ut i takt med att bolaget får återbäring på kapitalförsäkringen från försäkringsbolaget. Återbäringen bokförs initialt som en finansiell intäkt och den utbetalade pensionen bokförs initialt som pensionskostnad. Till följd av pensionsutbetalningen kommer en särskild löneskatt om 72 000 kronor (300 000 * 24 %) att behöva betalas. Skatten reserveras som

<i>Tänk så här år 21 (forts)</i>	en kortfristig skuld och reglering sker på slutskattsedeln kommande år. I bokslutet omräknas avsättningen för framtida särskild löneskatt. Den beräknas till 292 800 kronor ($1\,220\,000 \cdot 24\%$). I den ingående balansen låg 360 000 kronor, varför en justering måste ske med 67 200 kronor. Detta belopp påverkar personalkostnaden. I bokslutet konstateras att återköpsvärdet på kapitalförsäkringen, trots återbetalningen, fortfarande är högre än anskaffningsvärdet. Därmed skall kapitalförsäkringen och pensionsåtagandet alltjämt ligga kvar till anskaffningsvärde. Den ställda säkerheten uppgår till 1 000 000 kronor då det är det bokförda värdet av kapitalförsäkringen. Ansvarsförbindelsen har förändrats till 220 000 kronor, som är skillnaden mellan pensionsåtagandets verkliga värde (återköpsvärdet på kapitalförsäkringen) och dess bokförda värde (överskjutande åtagande).														
<i>Redovisa så här i bokslutet år 21</i>	I resultaträkningen: <table data-bbox="624 936 1117 1086"> <tr> <td>Pensionsutbetalningar</td> <td>-300 000 kr</td> </tr> <tr> <td>Betalbar löneskatt</td> <td>-72 000 kr</td> </tr> <tr> <td>Ber. framtida löneskatt</td> <td><u>67 200 kr</u></td> </tr> <tr> <td>Personalkostnad år 21</td> <td>-304 800 kr</td> </tr> </table> Återbäring kapitalförsäkring <u>300 000 kr</u> Finansiella poster år 21 300 000 kr Resultatpåverkan år 21 -4 800 kr I balansräkningen: Finansiella anläggningstillgångar <table data-bbox="624 1489 1117 1534"> <tr> <td>Kapitalförsäkringar</td> <td>1 000 000 kr</td> </tr> </table> Kortfristiga skulder 72 000 kr Avsättningar <table data-bbox="624 1713 1117 1825"> <tr> <td>Avsättning för pensioner kopplade till kapitalförsäkringar</td> <td>1 000 000 kr</td> </tr> </table> <table data-bbox="624 1859 1117 1937"> <tr> <td>Avsättning för framtida särskild löneskatt</td> <td>292 800 kr</td> </tr> </table>	Pensionsutbetalningar	-300 000 kr	Betalbar löneskatt	-72 000 kr	Ber. framtida löneskatt	<u>67 200 kr</u>	Personalkostnad år 21	-304 800 kr	Kapitalförsäkringar	1 000 000 kr	Avsättning för pensioner kopplade till kapitalförsäkringar	1 000 000 kr	Avsättning för framtida särskild löneskatt	292 800 kr
Pensionsutbetalningar	-300 000 kr														
Betalbar löneskatt	-72 000 kr														
Ber. framtida löneskatt	<u>67 200 kr</u>														
Personalkostnad år 21	-304 800 kr														
Kapitalförsäkringar	1 000 000 kr														
Avsättning för pensioner kopplade till kapitalförsäkringar	1 000 000 kr														
Avsättning för framtida särskild löneskatt	292 800 kr														

<i>Redovisa så här i bokslutet år 21 (forts)</i>	Ställda säkerheter För eget pensionsåtagande Kapitalförsäkring 1 000 000 kr Ansvarsförbindelser Pensionsåtagande som inte tagits upp i balansräkningen och som täcks av värdet av en företagsägd kapitalförsäkring 220 000 kr
<i>Tänk så här år 22</i>	Pension betalas ut i takt med att bolaget får återbäring på kapitalförsäkringen från försäkringsbolaget. Återbäringen bokförs initialt som en finansiell intäkt och den utbetalade pensionen bokförs initialt som pensionskostnad. Till följd av pensionsutbetalningen kommer en särskild löneskatt om 72 000 kronor ($300\,000 * 24\%$) att behöva betalas. Skatten reserveras som en kortfristig skuld och reglering sker på slutskattsedeln kommande år. I bokslutet konstateras att återköpsvärdet (930 000) på kapitalförsäkringen nu är lägre än anskaffningsvärdet (1 000 000). Då detta beror på att pension har betalats ut skall kapitalförsäkringen och pensionsåtagandet redovisas i balansräkningen till kapitalförsäkringens återköpsvärde. Motpost för kapitalförsäkringen blir den avkastning som har redovisats som finansiell intäkt. Justeringen av pensionsåtagandet redovisas mot pensionskostnaden. Den finansiella intäkten respektive pensionskostnaden kommer att uppgå till 230 000 kronor ($300\,000 - 70\,000$). I bokslutet omräknas avsättningen för framtida särskild löneskatt. Den beräknas till 223 200 kronor ($930\,000 * 24\%$). I den ingående balansen låg 292 800 kronor, varför en justering måste ske med 69 600 kronor. Detta belopp påverkar också personalkostnaden. Den ställda säkerheten uppgår nu till 930 000 kronor då det är det bokförda värdet av kapitalförsäkringen. Ansvarsförbindelsen finns inte längre kvar då avsättningen redovisas till återköpsvärdet.

<i>Redovisa så här i bokslutet år 22</i>	I resultaträkningen: Pensionskostnader -230 000 kr Betalbar löneskatt -72 000 kr Ber. framtida löneskatt <u>69 600 kr</u> Personalkostnad år 22 -232 400 kr Återbäring kapitalförsäkring <u>230 000 kr</u> Finansiella poster år 22 230 000 kr Resultatpåverkan år 22 -2 400 kr I balansräkningen: Finansiella anläggningstillgångar Kapitalförsäkringar 930 000 kr Kortfristiga skulder 72 000 kr Avsättningar Avsättning för pensioner kopplade till kapitalförsäkringar 930 000 kr Avsättning för framtida särskild löneskatt 223 200 kr Ställda säkerheter För eget pensionsåtagande Kapitalförsäkring 930 000 kr

Exempel 2

<i>Förutsättningar</i>	Ett företag tecknade år 2000 en kapitalförsäkring med återbetalningsskydd för 1 000 000 kr. Kapitalförsäkringen kostnadsfördes i resultaträkningen. Ingen tillgång, skuld eller avsättning har tagits upp i balansräkningen. Kapitalförsäkringen är pantsatt till förmån för den pensionsberättigade. Hela utfallet från försäkringen skall utgå i pension, dvs. löneskatt tillkommer som en utgift för bolaget. Ingen avsättning för framtida särskild löneskatt har bokats upp. Det totala försäkringskapitalet överstiger det garanterade återköpsvärdet per 31 december varje år. Det totala försäkringskapitalet per 31 december är för år: 2004 = 1 200 000 2005 = 1 250 000 2006 = 1 320 000 Exemplet utgår från en antagen procentsats för särskild löneskatt om 24 %. Exemplet redogör inte för redovisning av eventuell uppskjuten skatt. Företaget börjar tillämpa det aktuella allmänna rådet från och med 1 januari, 2006.
<i>Tänk så här</i>	Balansräkningen Köpet av kapitalförsäkringen borde ha varit bokfört i debet med 1 000 000 kr på ett konto i balansräkningen under finansiella tillgångar om principerna i uttalandet hade tillämpats från början. I exemplet är detta det enda långfristiga värdepappersinnehavet varför det benämns Kapitalförsäkring. Då ingen förändring skall bokföras avseende kapitalförsäkringen kommer den att redovisas till 1 000 000 kr både i jämförelseårets balansräkning, dvs. per 2005-12-31, och i balansräkningen för det just avslutade räkenskapsåret, dvs. per 2006-12-31. År 2000 borde företaget haft ett pensionsåtagande om 1 000 000 kr som en avsättning i balansräkningen. Dessutom borde företaget haft en initial löneskatteskuld om 240 000 kr, dvs. en total avsättning om 1 240 000. Per sista december, 2005 uppgår den totala avsättningen till 1 300 000 kr då avsättningen för pension fortfarande skall redovisas till 1 000 000 kr, men avsättningen för framtida löneskatt uppgår till 300 000 kr (24 % av det totala försäkringskapitalet om 1 250 000 kr).

<i>Tänk så här (forts)</i>	Per sista december, 2006 uppgår den totala avsättningen till 1 316 800 kr då avsättningen för pension fortfarande skall redovisas till 1 000 000 kr, men avsättningen för framtida löneskatt uppgår till 316 800 kr (24 % av det totala försäkringskapitalet om 1 320 000 kr). Resultaträkningen I 2006 års resultaträkning skall skillnaden i reserveringen för den framtida särskilda löneskatten återspeglas. Det innebär att 16 800 kr (316 800 – 300 000) skall kostnadsföras. Det är även lika med förändringen av den totala avsättningen i och med att pensionsåtagandet inte ändras. Motsvarande siffra för jämförelseåret är 12 000 kr. Detta är beräknat som 24 % av ökningen av det totala försäkringskapitalet mellan den 31 december, 2004 och den 31 december, 2005 ((1 250 000 – 1 200 000) * 24 %). Ställd säkerhet I och med att kapitalförsäkringen är pantsatt till förmån för den pensionsberättigade så skall den tas upp som en ställd säkerhet under poster inom linjen. Den skall tas upp till det värde den har i balansräkningen (= 1 000 000 kr för såväl 2005-12-31 som 2006-12-31) och med samma rubricering. Ansvarsförbindelse Då det högsta av det totala försäkringskapitalet och det garanterade återköpsvärdet överstiger bokförd avsättning för pensionsåtagandet skall en ansvarsförbindelse tas upp. Per 31 december, 2006 uppgår ansvarsförbindelsen till 320 000 kr (1 320 000 kr minskat med 1 000 000 kr) och per 31 december, 2005 uppgår den till 250 000 kr (1 250 000 kr minskat med 1 000 000 kr). Noten Eget kapital Slutligen måste effekten av ändringen av redovisningsprincip redovisas i noten till eget kapital. Totalt sett kommer det ingående fria egna kapitalet att påverkas med 300 000 kr. Detta på grund av att den tillkommande löneskatten som per 31 december, 2005 uppgår till 300 000 kr (1 250 000 kr gånger 24 %) tidigare inte har varit redovisad. Av de 300 000 kronorna avser 12 000 kr årets resultat år 2005. Se kommentar ovan avseende resultaträkningen. Nedan visas huvudsakligen enbart poster knutna till pensionsåtagandet, den framtida löneskatteskulden och kapitalförsäkringen.

<i>Redovisa så här i bokslutet år 2006</i>	I resultaträkningen:					
				År 2006	År 2005	
	Ber. framtida löneskatt			-16 800 kr	-12 000 kr	
	I balansräkningen:					
				2006-12-31	2005-12-31	
	Finansiella anläggningstillgångar					
	Kapitalförsäkring			1 000 000 kr	1 000 000 kr	
	Avsättningar					
	Avsättning för pensioner och särskild löneskatt kopplade till kapitalförsäkring			1 316 800 kr	1 300 000 kr	
	Ställda säkerheter					
2006-12-31 2005-12-31						
För eget pensionsåtagande						
Kapitalförsäkring			1 000 000 kr	1 000 000 kr		
Ansvarsförbindelser						
Pensionsåtagande som inte tagits upp i balansräkningen och som täcks av värdet av en företagsägd kapitalförsäkring			320 000 kr	250 000 kr		
<i>Ställ upp noten till eget kapital enligt följande</i>		Aktie-	Reserv-	Bal. res.	Årets	Summa
		kapital	fond	resultat	resultat	
	Ing EK enligt fastställd BR	100 000	20 000	400 000	40 000	560 000
	Effekt av byte av redovisningsprincip			-288 000	-12 000	-300 000
Ing EK justerat i enlighet med ny redovisningsprincip	100 000	20 000	112 000	28 000	260 000	